

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angst

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angst", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angst*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 22. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092790240/facsimile.pdf> (tilgået 17. oktober 2021)

Anvendt udgave: Begrebet Angst

hinn *stritte* saa kaldte ideale Videnskab gaar ud fra Virkeligheden. Den begynder med det Virkelige for at hæve det op i Idealiteten. Den negter ikke Syndens Tilstedeværelse, tværtimod, den forudsætter den og forklarer den ved at forudsætte Arvesynden. Da imidlertid saare sjældent Dogmatiken behandles reent, saa vil man ofte finde Arvesynden saaledes dragen ind med indenfor dens Grænse, at Indtrykket af Dogmatikens heterogene Oprindelighed ikke springer i Øinene, men forvirres, hvilket ogsaa skeer, naar man i den finder et Dogme om Engle, om den hellige Skrift o.s.v. Arvesynden skal derfor Dogmatiken ikke forklare, men forklarer den ved at forudsætte den, lig hin Hvirvel, om hvilken den græske Naturspeculation talte Adskilligt, et bevægende Noget, som ingen Videnskab kan faae fat paa.

At dette forhold sig rigtigt med Hensyn til Dogmatiken vil man indrømme, naar man anden Gang faaer Tid til at forstaae Schleiermachers uødelige Fortjeneste af denne Videnskab. Ham har man forlængst forladt, da man valgte Hegel, og dog var Schleiermacher i skjøn græsk Betydning en Tænkter, der kun talte om hvad han vidste, medens Hegel, tiltrods for alle hans udmærkede Egenskaber og colossale Lærdom, dog ved sin Præstation atter og atter minder om, at han var i tysk Forstand en Professor i Philosophien efter en stor Maalestok, idet han *à tout prix* skal forklare Alt.

Den nye Videnskab begynder da med Dogmatiken, i samme Forstand som den immanente Videnskab begynder med Metaphysik. Her finder igjen Ethiken sin Plads som den Videnskab, der har Dogmatikens Bevidsthed om Virkeligheden som Opgave for Virkeligheden. Denne Ethik ignorerer ikke Synden og har ikke sin Idealitet i at fordre idealt, men sin Idealitet i den gennemtrængende Bevidsthed af Virkeligheden, af Syndens Virkelighed, dog vel at mærke ikke med metaphysisk Letsind eller psykologisk Concupiscentis.

Man seer let Bevægelsens Forskjellighed, og at den Ethik, om hvilken vi nu tale, horer hjemme i en anden Tingenes Orden. Den første Ethik strandede paa den Enkeltes Syndighed. Saa langt fra at kunne forklare denne, maatte Vanskeligheden endog blive større og ethisk gaadefuldere, idet den Enkeltes Synd udvidede sig til hele Slægtens Synd. Nu kom Dogmatiken og hjalp ved Arvesynden. Den nye Ethik forudsætter Dogmatiken og med den Arvesynden, og forklarer nu af den den Enkeltes Synd, medens den paa samme Tid stiller Idealiteten

som Opgave, dog ikke i Bevægelsen fra oven ned efter, men fra neden op efter.

Aristoteles har som bekjendt brugt Benævnelsen *πρωτη φιλοσοφια* og derved betegnet nærmest det Metaphysiske, skjøndt han tillige optog en Deel af hvad der efter vore Begreber hørte ind under Theologien. Dette er aldeles i sin Orden, at i Hedenskabet Theologien maatte behandles der; det er den samme Mangel paa uendelig Gjennemreflekterethed, som gjorde, at Theatret i Hedenskabet havde Realitet som en Art Gudstjeneste. Vil man nu abstrahere fra denne Tvetydighed, saa kunde man beholde Benævnelsen og ved *πρωτη φιλοσοφια** forstaae den videnskabelige Totalitet, man kunde kalde den ethiske, hvis Væsen er Immanenten, eller græsk talt, Erindringen, og ved *secunda philosophia* forstaae den, hvis Væsen er Transcendensen eller Gjentagelsen**.

Begrebet Synd hører da egentlig ikke hjemme i nogen Videnskab, kun den anden Ethik kan behandle dens Aabenbarelse, ikke dens Tilblivelse. Vil nogen anden Videnskab afhandle den, da forvirres Begrebet. Saaledes, for at rykke vort Forhavende nærmere, hvis Psychologien vilde gøre det.

Hvad Psychologien skal have med at gøre maa være et Hvilende, der forbliver i bevæget Rørlighed, ikke er Uroligt, der bestandigt enten producerer sig selv eller reprimeres. Men det Blivende, det, hvorfra Synden bestandig vorder, ikke med Nødvendighed; thi en Vorden med Nødvendighed er en Tilstand, som f. Ex. Plantens hele Historie er en Tilstand, men med Frihed, dette Blivende, den disponerende Forudsætning, Syndens reale Mulighed, det er en Gjenstand for Psychologiens Interesse. Det, der kan beskæftige Psychologien og hvormed den kan beskæftige sig, er, hvorledes Synden kan blive til, ikke at den bliver til. Den kan i sin psykologiske Interesse bringe det saavidt, at det er som var Synden der, men det Næste, at den er der, er

* Sele Hing mindede om dette aristoteliske Navn i Faveur af sin Distinction mellem negativ og positiv Philosphie. Ved negativ Philosphie forstod han Logiken, det var klart nok, derimod var det mig mindre klart, hvad han egentlig forstod ved positiv, uden forsaavidt det blev utvivlsomt, at positiv Philosphie var den, han selv vilde leve-re. Dog det er ikke gjarligt at gaee videre med herpaa, da jeg intet har at hvide mig til uden min egen Opfattelse.

** Dette har Constantin Constantus mindet om ved at antyde, at Immanenten strander paa «Interessen». Først med dette Begreb kommer egentlig Virkeligheden tilvne.